

Od samizdatu po fanzin. K dějinám nezávislé literatury v Československu

Mgr. Miroslav Michela, Ph.D.

Mgr. Ondřej Daniel, Ph.D.

Kódy: AHSV00940, AHSN00142, AHS444V173, AHSV00941,

Úterý, 17.30-19.05, místnost 201

Cílem kurzu je na příkladu české a slovenské fanzinové tvorby, jejich praktických i teoretických kontextů, nabídnout zapsaným studentům základní přehled, jak se ve společnosti formuje alternativa k hlavnímu proudu (ať už na bázi protestu či prostého odmítnutí) a jak se na tomto procesu podílejí alternativní časopisy. V centru pozornosti kurzu je fenomén DIY (Do-It-Yourself) v prostředí českých a slovenských subkulturních scén, v období státního socialismu a postsocialismu.

Naše setkání budou mít povětšinou charakter přednášek spojených s diskusí. Na ty budou navazovat tematické exkurze (plánovaná je návštěva Popmusea). Na předmětu budou participovat i pozvaní hosté, většinou pamětníci a aktéři.

Účastníci kurzu budou pracovat s archivními materiály pocházející z dobového subkulturního prostředí a uchovávanými ve vznikajícím Archivu česko-slovenských subkultur.

Na každou hodinu je připraven studijní materiál (povinné čtení, dokumentární film, ukázky hudební produkce).

Požadavky na atestaci

1) Docházka

2) Participace na hodinách, povinná četba

3) Na konci semestru si studenti připraví krátkou prezentaci vlastního projektu (asi 10 min.)

4) Seminární práce:

- Témata musí být konzultována s vyučujícími a musí souviset s problematikou subkultur. Výběr tématu je potřeba provést do 18. 3. 2018. Časový rámec: od šedesátých let až po současnost. Vysoce ceněné budou komparativní studie.

- Jádrem studie musí být postaveno na primárním výzkumu a analýze pramenů.

- Musí obsahovat teoretický rámec, úvod do problematiky (v případě, že k ní existuje odborná literatura, je jí potřebné krátce nastínit a zhodnotit)

- Na známku (Zk), rozsah: minimálně 10 normostran opatřených poznámkovým aparátem + seznam

použité literatury a pramenů. Na zápočet, kolokvium: 5 normostran opatřených poznámkovým aparátem + seznam použité literatury a pramenů.

- Termín odevzdání seminární práce: do konce července 2018.

Příklady seminárních projektů

- Analýza vztahů k mainstreamové společnosti, kultuře a politice ve vybraném fanzinu

- Obsahová analýza témat a klíčových slov ve vybraných fanzinech

- Vizuální analýza vybraných fanzinů

Témata přednášek a práce v semináři:

20.2. Úvodní informace o kurzu, seznámení s průběhem, požadavky a atestacemi

27.2. Kultura svépomoci, DIY, subkulturní studia

6.3. Fanzine – všeobecný úvod, typologie, historický nástin, metody výzkumu

13.3. Riot Grrrl Ziny

20.3. Underground - Vokno

27.3. Punkové ziny

3.4. Metalové ziny

10.4. Skinheadské ziny

17.4. Fantasy ziny

24.4. Foto ziny

1. 5. volno, dobrovolná návštěva prvomájových oslav / dobrovolná návštěva Popmusea – výstava metalových fanzinů Bohouš Němec

8.5. volno

15.5. studentské prezentace

Základní literatura

ATTON, Chris. *Alternative Media*. London: Sage 2002.

DANIEL, Ondřej a kol. *Kultura svépomocí: Ekonomické a politické rozměry v českém subkulturním prostředí pozdního státního socialismu a postsocialismu*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta 2016.

DUNCOMBE, Stephen. *Notes From Underground: Zines and the Politics of Alternative Culture*. Bllomington: Microcosm Publishing 2008.

THORNTON, Sarah. „The Social Logic of Subcultural Capital.“ In: GELDER Ken. (ed.) *The Subcultures Reader*. London and New York: Routledge 2005 [1997]: 184-192.

Rozšiřující literatura

(slouží jako pomoc při rešerši literatury k seminárním projektům)

АКСЮТИНА, Ольга. *DIY панк/хардкор сцена в России*. Москва: Нота-Р 2008.

ALMER, Jiří. „DIY or Die! Proměny českých a slovenských hardcore-punkových scén a fanzinů od 90. let 20. století do současnosti.“ *Historická sociologie*, 2, 2016: 113-137.

CÍSAŘ, Ondřej; KOUBEK Martin. „Co se skrývá uvnitř scény?“ *A2*, 18, 2012, dostupné online:

<http://www.advojka.cz/archiv/2012/18/co-se-skriva-uvnitř-sceny>

COHEN, Stanley. *Folk Devils and Moral Panics: Creation of Mods and Rockers*. London: Taylor & Francis Ltd, 2002 [1972].

DANIEL, Ondřej. *Násilím proti “novému biedermeieru”. Subkultury a většinová společnost pozdního státního socialismu a postsocialismu*. Příbram: Pistorius a Olšanská 2016.

(FUCHS, Filip). *Kytary a řev aneb co bylo za zdí: Punk rock a hardcore v Československu před rokem 1989*. Brno : vlastní náklad, 2002.

HLAVÁČKOVÁ, Konstantina: „Kytky v popelnici“: *Společnost a móda v sedmdesátých letech v Československu*. Praha: UPM 2007.

KOLÁŘOVÁ, Marta a kol. *Revolta stylem. Hudební subkultury mládeže v České republice*. Praha: Slon 2012.

MACURA, Vladimír: *Šťastný věk. Symboly, emblémy, mýty 1948-1989*. Praha 1992.

McKAY, George. (ed.) DiY Culture: Party & Protest in Nineties Britain. London: Verso 1998.

MIRZOEFF, Nicolas. Úvod do vizuální kultury. Praha: Academia, 2012.

RŮŽIČKA, Vlastimil. Squaty a jejich revoluční tendence. Praha: Triton 2006.

SMOLÍK, Josef. Fotbalové chuligánství. Historie, teorie a politizace fenoménu. Karlovy Vary: VNP, 2008.

SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: uvedení do problematiky. Praha: Grada 2010.

VANĚK, Miroslav. Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR 2002.

<http://www.rexter.cz/extremismus-subkultur-mladeze/2006/05/01/>

Výběrová bibliografie na stránkách Centra pro studium populární kultury [zde](#).

Podrobný pracovní sylabus s odkazy na literaturu a prameny budou mít studenti k dispozici po úvodní hodině.